

Vážený pane ministře,
vážené kolegyně a kolegové,

rádi bychom se jakožto vyučující anglického jazyka na Střední škole průmyslové a umělecké v Opavě vyjádřili k návrhu vyhlášky, jíž se mění vyhláška č. 177/2009 a která mimo jiné upravuje podobu ústní maturitní zkoušky z cizího jazyka. Pomineme-li způsob, jakým Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy v uplynulém roce (ne)komunikovalo s učitelskou a další odbornou veřejností o připravovaných změnách ve státní maturitě, vidíme několik konkrétních problémů, které navrhovaná vyhláška přinese nebo může přinést.

V názorech na státní maturitu se obecně můžeme rozcházet, dovolujeme si však tvrdit, že podoba maturitní zkoušky z cizího jazyka, jež vycházela z mezinárodně prověřeného modelu cambridgeských zkoušek, dávala velmi dobrý smysl. Prověřovala nabyté znalosti a dovednosti v širokém spektru úloh a témat, stanovovala určitý minimální standard, zavedla jednotný způsob hodnocení a umožňovala rámcové srovnání výsledků mezi školami. Nová podoba maturity, jež mj. ústní zkoušku z cizího jazyka svěruje do kompetence škol, nic z tohoto nezaručuje. I samotná motivace navržených změn je nám nejasná: byla zkouška ve své podobě nějakým způsobem nefunkční nebo neobjektivní? V každém případě rezignace na společné standardy, potřebu srovnání a objektivnost vyvolává pochybnosti o výpovědní hodnotě nové podoby zkoušky. Klademe si tedy otázku, jak bude do budoucna zajištěna její kvalita, kdo ji bude kontrolovat a jakým způsobem. Na nic z toho nenacházíme v připravované vyhlášce jasnou a uspokojivou odpověď.

Návrh vyhlášky také přináší zvláštní paradox, kdy ústní zkouška z CJ má sice nově být v kompetenci školy (a tudíž by měla školám poskytovat určitou svobodu v její organizaci a hodnocení), zároveň však zjevně podléhá určitým omezením, která do této kompetence výrazně zasahují. Jako znepokojující vnímáme zejména požadavek, aby jednotlivé zkušební otázky byly monotematické. Tento požadavek považujeme za nevhodný, poněvadž jednak naprosto neodpovídá realitě jazykového projevu, jednak připravuje zkoušku o její zmíněný širokospektrální záběr, jenž zde představoval významný objektivizační faktor. Očekáváme také, že monotematické pojetí se bude v řadě případů míjet s existujícími školními vzdělávacími plány, podle nichž se maturanti až dosud připravovali.

Dovedeme si též velmi dobře představit pracovní zátěž, kterou přinese potřeba vypracovat nové zkušební materiály tak, aby odpovídaly požadovaným kritériím. Není nám jasné, jak se s tímto úkolem vyrovnají učitelé, kterým v tomto ohledu nebylo poskytnuto žádné metodické školení (všechny předchozí materiály zpracovávali zkušení a vyškolení odborníci CERMATu), a na něž je v současné době navíc vyvíjen enormní tlak v podobě nejistot „koronavirové“ doby, systémového chaosu a nedostatku informací na všech stranách.

V neposlední řadě se domníváme, že tak zásadní změny v tak zásadní zkoušce, jako je maturita, nelze realizovat bez otevřené a intenzivní komunikace s učitelskou a další odbornou veřejností. K té podle našeho názoru vůbec nedošlo. Změny pravidel provedené vyloženě „za běhu“ a na poslední chvíli znamenají, že žáci letošních čtvrtých ročníků ani učitelé cizích jazyků ještě ani ve druhé polovině září nevědí, jakou podobu bude mít ústní zkouška na jaře 2021. To je veskrze alarmující situace.

Ze všech výše uvedených důvodů by bylo nejlogičtější a nejspravedlivější vrátit se minimálně pro tento školní rok k vyzkoušenému státnímu modelu ústní maturitní zkoušky z CJ a případnou novou podobu zkoušky vyhlásit až pro žáky budoucích 1. ročníků, tj. nejdříve pro žáky nastupující do 1. ročníku v září 2021. Ze strany Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy pak očekáváme zlepšení komunikace s veřejností v otázce proměny maturitní zkoušky, která by podle nás i nadále měla představovat zásadní a objektivní výstup vzdělávacího procesu na středoškolské úrovni.

S pozdravem

Mgr. Daniel Jedlička, M.A., Mgr. Lucie Kolníková, Mgr. Bc. Edita Binarová, Mgr. Bc. Pavla Nedopilková, Mgr. Tereza Tomaszková, Mgr. Jana Žídková – vyučující anglického jazyka na Střední škole průmyslové a umělecké v Opavě